

בית משפט לענייני משפחה בבאר שבע

04 אוקטובר 2017

א"פ 63169-09-17

בפני : כב' סגן הנשיאה, השופט אלון גביון
מבקש : המרכז הישראלי לאפוטרופסות- הקרן לטיפול בחסויים

נגד

משיבים : 1. היועץ המשפטי לממשלה
באמצעות ב"כ במשרד העבודה, הרווחה והשירותים
החברתיים

2. אמה XXX (אדם שמונה לו אפוטרופוס)
ע"י עוה"ד שיינפלד מטעם לשכת הסיוע המשפטי

החלטה

האם בית המשפט יורה על העברתה של קשישה כבת 95 שנים מביתה למסגרת חוץ ביתית בניגוד לרצונה?

א. כללי :

1. בפני בקשה דחופה אשר הוגשה על ידי הקרן לטיפול בחסויים (להלן: "הקרן") כי בית המשפט יורה על העברתה של משיבה 1- הגב' אמה XXX (להלן: "אמה") למסגרת חוץ ביתית (או ייתן כל הוראה אחרת), וזאת בשים לב למצבה של הגב' אמה ונוכח חוות דעת מיום 18/8/17 של מומחה לרפואה פנימית וגריאטריה, דר' מילוסלבסקי אולג, כי גב' אמה זקוקה להשגחה 24 שעות ביממה ולמסגרת חוץ ביתית לתשושים או לחילופין לתשושי נפש.

2. למען שלימות התמונה אציין כי בהתאם להחלטת כבוד השופטת אפרת שהם דליות מיום 10/8/17, מונתה הקרן כאפוטרופא לגופה ולרכושה של גב' אמה, תוך שבצו המינוי ציין ביהמ"ש כי "כל שינוי במקום מגוריה של הגב' XXX ובכלל זאת אפשרות לשלבה במסגרת סידור מוסדי, יחייב את האפוטרופוס לפנות בבקשה מתאימה לבית המשפט ולקבל החלטה בעניין זה".

בית משפט לענייני משפחה בבאר שבע

04 אוקטובר 2017

א"פ 63169-09-17

3. גב' אמה הינה כבת 95 שנים, אזרחית ותיקה, אלמנה ערירית, ומתגוררת לבדה בשכירות בשוק החופשי.
4. ע"פ הנתען בבקשת הקרן, גב' אמה נעזרת במטפלות מטעם חוק הסיעוד, 4 שעות ביום, בימי חול בלבד. כמו כן, מטופלת גב' אמה בהתנדבות בידי שכנתה - הגב' XXX (להלן: "השכנה"), אשר מבקרת אותה כפעמיים ביום ובהתאם ליכולתה. אולם השכנה הביעה בפני הקרן את הקושי שלה להמשיך ולהבטיח את שלומה של גב' אמה, שכן היא עצמה אישה מבוגרת כבת 70 שנים, אינה בקו הבריאות, ומעת לעת נוסעת לבקר את ילדיה ונכדיה מחוץ לעיר.
5. בהתאם להחלטתי, הגישה בא כוחה של גב' אמה – עוה"ד שינפלד את תגובתה לבקשה, תוך שציינה כי הגב' אמה מתנגדת נחרצות להשמתה במסגרת חוץ ביתית והיא רוצה להמשיך לחיות בביתה.
- עוד ציינה עוה"ד שינפלד בתגובתה כי "התנגדותה של גב' אמה להשתלב בבית אבות נחרצת ואינה משתמעת לשתי פנים ועם כל הירידה הקוגניטיבית, התנגדותה מובנת ומבוססת ונחרצת, כאמור. אמה חזרה בפני כמה פעמים שהיא רוצה להיות בבית, ולא מוכנה לגור בבית אבות".**
- בשמה של גב' אמה, עתרה עוה"ד שינפלד כי בית המשפט יכבד את רצונה ולא יכפה עליה סידור חוץ ביתי בניגוד לרצונה.
- עוד ציינה עוה"ד שינפלד כי בהמשך לביקור שערכה בביתה של הגב' אמה הרי שהגב' אמה חרף גילה "שולטת על סוגריה, מתגוררת בדירה שכורה, זירתה נקיה, אוכלת אוכל רגיל שמכינות עבורה המטפלות, וכספיה מנוהלים על ידי הקת"ח".
- להבנתה של עוה"ד שינפלד הצמדת מטפלת לעוד כמה שעות ביום לגב' אמה, תעלה למדינה (משרד הבריאות, משרד הרווחה, ביטוח לאומי), פחות מאשר השמתה בבית אבות סיעוד.
6. בתגובתו ציין ב"כ היועמ"ש כי כעולה מבקשת האפוטרופא – הקרן, נראה כי בלא השגחה מתאימה קיים חשש לשלומה ולרווחתה של הגב' אמה, וככל שלא יעלה בידי הקרן ובידי בא כוחה של גב' אמה למצוא אופציות אחרות אשר יאפשרו את המשך שהותה של גב' אמה בביתה, יש לקיים דיון בעניינה.
7. בהחלטתי מיום 26/9/17, הורתני לעוה"ד שינפלד ולאפוטרופא- הקרן לבחון את האפשרויות השונות לצורך מציאת פתרון הולם אשר יבטיח את שלומה של הגב' אמה ללא צורך להוציאה מביתה.

בית משפט לענייני משפחה בבאר שבע

04 אוקטובר 2017

א"פ 63169-09-17

8. ביום 28/9/17 הודיעה הקרן כי נוכח החלטת ביהמ"ש מיום 26/9/17, בחנה יחדיו עם עוה"ד שיינפלד אפשרויות למתן מענה הולם לגב' אמה, אך מענה מיידי כזה טרם נמצא. ועל כן ביקשה הקרן כי בית המשפט יורה על העברתה של גב' אמה למסגרת מוגנת למשך חודש, כאשר בפרק זמן זה ימשיכו הצדדים לבדוק אפשרויות להשאתה של גב' אמה בביתה.

עוד ציינה הקרן כי נציגה מטעמה הגיעה שוב לביתה של הגב' אמה וניסתה לשכנעה לעבור למסגרת חוץ ביתית, אך הגב' אמה עמדה על דעתה שלא לצאת מביתה. נוכח הודעת הקרן ועמדות הצדדים, קבעתי דיון ליום 3/10/17.

ב. הדיון שהתקיים ביום 3/10/17 :

9. בדיון אשר התקיים ביום 3/10/17, ובהתאם להחלטתי התייצבו לדיון גם העו"ס לסדרי דין הגב' XXX, מנהלת מחלקת סיעוד בביטוח לאומי סניף באר שבע – הגב' XXX, גריאטר מחוזי של משרד הבריאות מחוז דרום – דר' שחר. מאחר והגב' אמה מתקשה בהליכתה, היא לא התייצבה לדיון וקולה נשמע באמצעות באת כוחה- עוה"ד שיינפלד.

10. לשאלת בית המשפט אישרו נציגות הקרן את דבריה של עוה"ד שיינפלד כי אכן גב' אמה שולטת על סוגריה, ביתה נקי ומסודר וכי חשבונה מנוהל על ידם ללא יתרת חובה, באופן שכלל הכנסותיה מאפשרים כיום את תשלום הוצאותיה לרבות דמי השכירות, הוצאות אחזקת הבית וכלכלתה.

עוד אישרה נציגת הקרן כי שוחחה ברוסית עם הגב' אמה, וכי זו השיבה בצורה נכונה לחלק משאלותיה, וכאשר שוחחה עמה על מסגרת חוץ ביתית, היא סירבה ואמרה שטוב לה בדירה וכי יש לה את שכנתה שעוזרת לה.

11. מאחר ובמהלך הדיון, ביקשתי לבחון את ההיתכנות הכלכלית של אפשרויות נוספות לטיפול בגב' אמה בביתה (לרבות עובד סיעודי זר), הציגה הקרן את סך הכנסותיה של גב' אמה וכן את סך הוצאותיה.

נכון להיום, גב' אמה מקבלת קצבת זקנה בסך 3108 ₪, סיוע ממשרד השיכון בסך 843 ₪, ומימון 22 שעות שבועיות למטפלת באמצעות המל"ל. הכנסותיה אלו מאפשרות כיום את מימון שכר דירתה (1800 ₪ בחודש), תשלום הוצאות אחזקת הבית, תרופות,

בית משפט לענייני משפחה בבאר שבע

04 אוקטובר 2017

א"פ 63169-09-17

כלכלה, ו 4 שעות שבועיות של מטפלת סיעודית (שעתיים בבוקר ושעתיים אחר הצהריים).
.

ככל שלגב' אמה יהא עובד סיעודי זר הרי שסך הכנסותיה יהיו : 3108 ₪ קצבת זקנה וגמלת סיעוד בסך 3432 ₪, אך הוצאותיה יהיו : 7850 ש"ל עלות העסקת עובד זר, 1800 ₪ שכר דירה, 1000 ₪ הוצאות אחזקת הבית, 1500 ₪ כלכלה משותפת לגב' אמה ולעובד הסיעודי הזר ו 250 ₪ תרופות. בתרחיש זה, לגב' אמה יהא גרעון חודשי בסך של למעלה מ 5000 ₪ בחודש, ועל כן מבחינת הקרן, אינו אפשרי.

12. נציגת המל"ל – הגב' XXX, אישרה כי גב' אמה זכאית למקסימום שעות מטפלת – 22 שעות שבועיות, וכי מבחינת הקבוע בחוק היא מיצתה את זכויותיה ולא ניתן להגדיל זכאותה.

כן הבהירה נציגת המל"ל כי ככל שגב' אמה תעסיק עובד סיעודי זר הרי שהיא תקבל סך חודשי של 3432 ₪ וזאת כחליף למכסת שעות המטפלת לה היא זכאית כיום.

לשאלת בית המשפט להתקנת לחצן מצוקה בביתה של הב' אמה, הבהירה נציגת המל"ל כי התקנה של לחצן מצוקה כרוכה בהקטנת מכסת השעות מטפלת לה זכאית גב' אמה ב 1/4 שעה.

אין לי כל טענה כלפי נציגת המל"ל אשר מיישמת את זכאותה של הגב' אמה ע"פ חוק, אבל נשגב מבינתי מדוע המדינה לא מממנת לחצן מצוקה לקשיש סיעודי אלא במחיר של הקטנת 1/4 שעה מזכאותו למטפלת.

האם אותו קשיש סיעודי צריך לוותר על מקלחת, שכן איננו יכול להתקלח ללא עזרה, כדי שהמדינה תממן עבורו התקנת לחצן מצוקה ??? למחוקק הפתרון.

13. במהלך הדיון ביקשה עוה"ד שיינפלד ועוה"ד בוקסבוים- ממונה תחום כשרות משפטית במחוז דרום מטעם לשכת הסיוע, להבהיר כי ככל ששיקוליה של המדינה הינם שיקולים כלכליים, הרי שמוטב למדינה מבחינת הכיס הציבורי, כי גב' אמה תמשיך לשהות בביתה וכי המדינה תממן את עלות העובד הזר, שכן החלופה של מסגרת חוץ ביתי יקרה יותר למדינה.

לטענתה של עוה"ד בוקסבוים עלות שהותו של קשיש בבית אבות כ 13,000 ₪ בחודש, כאשר משרד הבריאות מוכן לממן 10,000 ₪ אך אינו מוכן לממן עובד זר שעלותו נמוכה יותר, וכך לאפשר את המשך הישארותו של הקשיש בביתו.

בית משפט לענייני משפחה בבאר שבע

04 אוקטובר 2017

א"פ 63169-09-17

14. לשאלת בית המשפט השיב דר' שחר כי העלות היומית הכוללת של מחלקה לתשושי נפש נעה סביב 470 ₪ ביום, וסביב 14,000-15,000 ₪ בחודש.
15. ככל שהטענה לעיל של גב' בוקסבוים נכונה, ונוכח תשובתו של דר' שחר נראה לכאורה שאכן כך הדבר, תמוה מדוע המדינה בחקיקה הקיימת, מוכנה להוציא יותר כסף על השמתו של קשיש בסידור חוץ ביתי כאשר קיימת חלופה אחרת זולה יותר של הותרת הקשיש בביתו תוך מימון מלא של עובד זר סעודי. הדבר תמוה שבעתיים עת חוק הסיעוד מבקש דווקא לעודד את הישארותו של הקשיש בביתו, והחוק מבקש להעדיף סידור זה על פני סידור חוץ ביתי.
16. יתכן והמדינה, משיקוליה התקציביים, ובמציאות הקיימת, יוצאת מנקודת הנחה כי בני משפחתו של הקשיש יותירו אותו בביתו ויממנו את החוסר התקציבי הכרוך בהעסקת עובד זר מכיסם, וכך המדינה בסופו של יום לא תצטרך לממן את השמתו היקרה יותר של הקשיש בבית האבות. אך להבנתי המדינה צריכה לתן מענה חקיקתי הולם וייחודי לאותם קשישים עריריים שאין להם בני משפחה אשר יממנו את יתרת עלות העסקת העובד הסיעודי הזר, ובאופן שמטרת חוק הסיעוד שכאמור מבקשת לעודד המשך שהותו של הקשיש בביתו, תמומש גם ביחס לאוכלוסייה ייחודית זו. מענה כזה לקשיש הערירי כאמור יתכן ואף יחסוך כסף לקופה הציבורית. אוסיף ואומר כי בין אם המימון בחלקו מהביטוח הלאומי ובין אם בחלקו האחר ממשרד הבריאות, הרי שאין זה משנה מאיזה כיס של קופת המדינה יוצא הכסף הציבורי.
17. במהלך הדיון הביעה העו"ס לסדרי דין את חששה לשלומה של הגב' אמה ולהבנתה יש להעבירה למוסד חוץ ביתי. לשאלת בית המשפט מניין הביטחון כי מסגרת חוץ ביתית תטיב עם גב' אמה, בשים לב למקרים שמתפרסמים חדשות לבקרים אודות אופן טיפול בקשישים בחלק מבתי האבות, השיבה העו"ס כי היא סומכת על הפיקוח של משרד הבריאות בעניין זה. אומר בפה מלא וללא חשש, כי דעתי בעניין זה שונה מדעתה של העו"ס לסדרי דין, ואני אינני סומך, במצב הקיים, על אופן הפיקוח של גורמי המדינה השונים על בתי האבות, ובתחום זה על המדינה לעשות עוד רבות. כל נשלה את עצמנו, במקרה של קשיש חסר אמצעים אין מדובר בבתי האבות השמורים רק לבעלי הממון והמוצגים בפרסומות כבתי מלון ונופש, ושעלותם החודשית יכולה להגיע לעשרות אלפי ₪ בחודש.

בית משפט לענייני משפחה בבאר שבע

04 אוקטובר 2017

א"פ 17-09-63169

18. ב"כ המדינה, תוך שהוא מודע למורכבות המקרה הנדון ורצונה של גבי אמה להישאר בביתה, ונוכח הסיכון שבהימצאותה בביתה, סבר כי יש להורות על הוצאתה למסגרת חוץ ביתי.

19. לשאלת בית המשפט, השיב דר' שחר, כי להבנתו, ובוהירות המתבקשת, טרם הגיעה העת להוציא את הגב' אמה למוסד חוץ ביתי.

20. בסיום הדיון, נתבקשה הקרן לבחון את האפשרות לממן עבור גבי אמה מטפלת במהלך חופשת חג הסוכות וכן לבחון אפשרות זולה יותר להעסקת עובד זר סעודי (נוכח טענת עוה"ד שיינפלד בדבר אפשרות כזו).

הקרן נתבקשה ליתן את תשובתה עד היום, ערב חג הסוכות – 4/10/17 ולא יאוחר מהשעה 10:00.

ג. **דיון ומענה זמני :**

21. בהודעתה אשר הוגשה היום – ערב החג, ציינה הקרן כי הצליחה להסדיר עבור גבי אמה שעות טיפול במהלך חופשת חג הסוכות, כך שהיא תקבל שעתיים של שירותי מטפלת, גם בימי החג והשבת ובמהלך חג הסוכות כולו, וכי הטיפול יינתן על ידי המטפלת הקבועה של הגב' אמה. עוד ציינה נציגת הקרן כי הקרן התחייבה מול חברת הסיעוד לבצע את התשלום בגין תוספת שעות הטיפול וכי הדבר תואם ישירות גם מול המטפלת. ביחס לאפשרות העסקת עובד זר בעלות נמוכה יותר, ציינה נציגת הקרן כי לאחר בדיקה שערכה, הדבר לא אפשרי שכן עדיין גבי אמה תיוותר בחוסר תקציבי של כ 4000 ₪ בחודש.

22. בתגובתה, ברכה עוה"ד שיינפלד את עמדת הקרן, תוך שעתרה כי בית המשפט יורה לרשויות המדינה להתוות תוכנית מתאימה אשר תאפשר את המשך שהותה של גבי אמה בביתה ולא לפנות לפתרון המנוגד לרצונה.

23. **ברי כי חרף העובדה שלגב' אמה מונה אפוטרופוס, על בית המשפט ככלל לכבד את רצונה, ולבחון חלופות אשר יהא בהם מחד כדי לקיים את בקשתה ומאידך כדי להבטיח את שלומה. מינוי אפוטרופוס לאדם אין בו כדי לשלול את רצונותיו, בקשותיו, ומאווייו.**

בית משפט לענייני משפחה בבאר שבע

04 אוקטובר 2017

א"פ 63169-09-17

גם לקשיש , גם אם הוא בערוב ימיו, רצון וכבוד עצמי , ולשמחת כולנו זכינו למדינה יהודית שלא אימצה את המודל האסקימואי לפיו מותירים את הקשיש על קרחון ונפרדים ממנו לשלום.

24. ההכרעה קשה עת מוצא עצמו בית המשפט במציאות נטולת חלופות כמפורט לעיל, שאז הוא צריך להכריע בין רצונו של אותו קשיש לבין פעולה המנוגדת לרצונו של הקשיש , אך נתפסת על ידי בית המשפט כפעולה הכרחית לשמירה על שלומו . על בית המשפט לבדוק עד כמה ינהג בגישה פטרונית כאילו הוא יודע טוב יותר מאותו קשיש מה יותר טוב לו ומה לא. וגם אם בית המשפט משתכנע כי אכן הוא יודע טוב יותר מאותו קשיש מה טוב לו , עליו לשאול את עצמו האם די בכך כדי שהוא יכפה את רצונו על אותו קשיש.

25. הוצאת קשיש מביתו – מבצרו , למוסד חוץ ביתי – בית אבות , הינה פעולה משמעותית וקיצונית עת הדבר נעשה בניגוד לדעתו ולרצונו של הקשיש. הוצאת קשיש מביתו בניגוד לרצונו , יש בה לא רק משום פגיעה בחירותו , אלא משום שינוי באורחות חייו כפי שהיה רגיל אליהם במשך שנים. במציאות הקיימת ובהעדר פיקוח מספק על בתי האבות , מדובר לעיתים אף בפגיעה בכבודו של הקשיש. בנסיבות המקרה שבפני , ונוכח המענה שניתן לגבי' אנה במהלך חופשת חג הסוכות כמפורט בהודעת הקרן מהיום, לטעמי טרם נבחנו כל החלופות , ועל כן בכוונתי לקיים דיון נוסף לאחר החג (יתכן אף בנוכחות נציג מטעם משרד האוצר ומשרדי ממשלה נוספים) .

26. אשר על כן הנני מורה כדלקמן :

א. הקרן תדאג למתן מענה טיפולי לגבי' אמה בביתה כמפורט בהודעת הקרן מהיום. ובהזדמנות זו מצאתי לנכון להביע את הערכתי לפועלה של נציגת הקרן (הגם שבמקרה של גבי' אמה הקרן לא גובה שכר).

ב. נציגה מטעמה של הקרן , דוברת השפה הרוסית, תערוך 2 ביקורים במהלך חופשת חג הסוכות (חג וחול המועד) בביתה של גבי' אמה , ובשעות שאין בביתה מטפלת.

בית משפט לענייני משפחה בבאר שבע

04 אוקטובר 2017

א"פ 63169-09-17

- ג. עוה"ד שיינפלד, הדוברת את השפה הרוסית, אף היא תערוך 2 ביקורים בביתה של הגב' אמה ובשעות שאין בביתה של גב' אמה מטפלת ובימים בהם נציגת הקרן לא תערוך ביקורים. עוה"ד שיינפלד תתאם המועדים עם נציגת הקרן.
- ד. העו"ס לסדרי דין, וכן עוה"ד שיינפלד, יבחנו אפשרות לבניית תוכנית טיפולית לגב' אמה אשר תשלב סטודנטים לעבודה סוציאלית (וסטודנטים בכלל), ו/או כל תוכנית אחרת.
- ה. לאחר החג יקבע דיון נוסף והחלטה מתאימה תינתן בהמשך.
27. הנני מתיר פרסום החלטתי זו ללא שמות הצדדים וללא פרטים מזהים. עוה"ד שיינפלד ממציא החלטתי זו בדחיפות לצדדים, לרבות לעו"ס לסדרי דין.

ניתנה היום, י"ד תשרי תשע"ח, 04 אוקטובר 2017, בהעדר הצדדים.

אלון גביון, סגן נשיאה